

Zemkopības ministrija

**Zemkopības ministrija
Meža departaments**

Parki un mežaparki

28.11.2018.

Zemkopības ministrija

Parki un mežaparki

Kādēļ Meža likums regulē parku un mežaparku ierīkošanu?

Muižu parki;

pašvaldību labiekārtotas mežu teritorijas;

**zemes īpašnieku vēlme mežu apsaimniekot «savādāk»
(neievērojot Meža likumu)**

Zemkopības ministrija

Parki un mežaparki

Mežs — ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz piecus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20 procentu no mežaudzes aizņemtās platības (ML1p.34.p.);

Par **mežu neuzskata parku** (ML 3¹.1p.)

Zemkopības ministrija

Parks vai mežaparks

Parks – sabiedriskas vai kultūrvēsturiskas nozīmes dabas objekts, kurā ir dabas elementu, būvju un mazo arhitektūras formu daudzveidība un īpaši veidota infrastruktūra;

Parku par mežu neuzskata.

Mežaparks – sabiedriskas vai kultūrvēsturiskas nozīmes meža teritorija, **kurā ir labiekārtojuma elementi** un kuru sabiedrība izmanto rekreācijai.

Mežaparks ir meža teritorija, kurā pārsvarā ir “mežs”, bet ir arī citas zemes kategorijas.

Zemkopības ministrija

Parku un mežaparku izveidošanas pamatnosacījumi

Parku meža zemē izveido saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem pēc noteikta plāna vai projekta, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai un izklaidei piemērotus dabas objektus.

Parkam ir nepieciešama regulāra kopšana un atjaunošana, lai uzturētu tā funkcijas un kvalitāti.

Zemkopības ministrija

Parku un mežaparku izveidošanas pamatnosacījumi (2)

Mežaparku izveido, lai nodrošinātu sabiedrības atpūtai, sportam un izklaidei piemērotus apstākļus mežā, un to apsaimnieko tādā apjomā, lai saglabātu meža ekosistēmu un nepasliktinātu teritorijas estētisko, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību.

Parku un mežaparku izveido vietējā pašvaldība pēc vienošanās ar zemes īpašnieku, **izdodot saistošos noteikumus** par konkrēta parka vai mežaparka izveidošanu, apsaimniekošanu un aizsardzību.

Zemkopības ministrija

Parku un mežaparku izveidošanas pamatnosacījumi (3)

- Ja plānotā parka vai mežaparka teritorija nav pašvaldībai piederoša vai piekrītoša zeme, pašvaldība ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju vienojas par zemes vienības iekļaušanu parka vai mežaparka teritorijā;
- Par ieceri mežā izveidot parku vai mežaparku pašvaldība rīko publisko apspriešanu;
- Pašvaldība pieaicina nepieciešamos ekspertus (dabas ekspertus, arborists u.c.) atzinumu sniegšanai.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Parka izveidošanai veicamas šādas darbības:

- būvprojekta izstrāde;
- pašvaldības saistošo noteikumu par parka izveidošanu;
- apsaimniekošanu un aizsardzību (turpmāk – parka apsaimniekošanas noteikumi) izdošana;
- parka izbūve un pieņemšana ekspluatācijā.

Parku izveido atbilstoši būvniecību reglamentējošiem
normatīvajiem aktiem.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Izņēmums – vēsturiskie parki

Ja vēsturiskais parks (piemēram, muižas parks), kas ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis, ir ierīkots pēc noteikta vēsturiskā plāna vai projekta vai tam ir apstiprināts detālplānojums, parka statusa noteikšanai saskaņā ar šiem noteikumiem var neizstrādāt būvprojektu.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Vēsturiskie parki

Vēsturiskam parkam, kas vecāks par 50 gadiem, būvprojektu izstrādā visai teritorijai, nepieļaujot tajā turpmāku zemes vienību sadalīšanu, kā arī ievērojot kultūrvēsturiskās vides raksturu, plānojuma struktūru, sugu daudzveidību un ainavu arhitektūras detaļas.

Ja parks, tā daļa vai tajā esošs objekts ir valsts aizsargājams kultūras piemineklis, izstrādājot būvprojektu vēsturiska parka paplašināšanai (pārbūvei), atjaunošanai vai restaurācijai, ievēro Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas izdotos nosacījumus.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Atmežošana parku teritorijā

No jauna ierīkojamā paka teritorijā meža platību, kas saskaņā ar būvprojektu ir iekļauta parka teritorijā, atmežo.

Vēsturiskam parkam, kam parka statusu nosaka saskaņā ar vēsturisko plānu vai projektu, zemes lietošanas veidu aktualizēšana nav uzskatāma par atmežošanu.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Parka izbūves uzsākšana

Parka izbūvi uzsāk pēc tam, kad:

- samaksāta atmežošanas kompensācija, ja tāda nepieciešama, un saņemta vajadzīgā būvatļauja;
- saņemta Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas rakstiska atļauja, ja būvprojekts skar valsts aizsargājamu kultūras pieminekli vai tā aizsardzības zonu;
- saņemts Valsts meža dienesta izsniegts apliecinājums koku ciršanai atmežošanas cirtē, ja nepieciešama koku ciršana.

Zemkopības ministrija

Parku izveidošanas kārtība

Kad parks ir izveidots

Parks vai tā daļa ir uzskatāma par izveidotu, ja parks kopumā vai tā būves kārta ir pieņemta ekspluatācijā un pašvaldības dome ir izdevusi parka apsaimniekošanas noteikumus.

Zemkopības ministrija

Parka apsaimniekošanas noteikumi

Noteikumos nosaka:

- parka teritoriju (teritorijas robežas);
- parkā sastopamās aizsargājamās vērtības (dendroloģiskās, dabas, kultūrvēsturiskās vērtības);
- parka apsaimniekošanas nosacījumus (parkam ir jānodrošina regulāra kopšana un infrastruktūras drošība);
- kultūras pieminekļu aizsardzības prasības;
- prasības dabas vērtību saglabāšanai
- u.c. prasības

Zemkopības ministrija

Parka apsaimniekošanas noteikumi

Noteikumu projekta saskaņošana ar zemes īpašnieku

- Pašvaldība parka apsaimniekošanas noteikumu projektu nosūta saskaņošanai zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam, ja mežaparku izveido ārpus pašvaldības zemes.
- Zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs atzinumu sniedz mēneša laikā pēc apsaimniekošanas noteikumu projekta saņemšanas.

Zemkopības ministrija

Parka apsaimniekošanas noteikumi

Koku apsaimniekošana parka teritorijā

- parkā sastopamās vērtības aizsargā, neapdraudot cilvēku drošību un ievērojot parka izveides principus;
- Lai nodrošinātu lielo koku saglabāšanu (1,3 m augstumā $d > 2\text{m}$), ne retāk kā reizi 10 gados pašvaldība vai parka apsaimniekotājs, pieaicinot sertificētu kokkopi (arboristu), novērtē šo koku stāvokli;
- Parkā kokus cērt atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu ārpus meža.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

- Mežaparku var izveidot:
 - pilsētas un ciema teritorijā, to apkārtnē;
 - pie sabiedriskas nozīmes objektiem.
- Ārpus pilsētu un ciemu teritorijām mežaparku izveido teritorijā, kurā meža platība nav lielāka par 1000 hektāriem;
- teritorijā var iekļaut dažādu zemes lietošanas kategoriju zemes, no kurām meža platība ir vismaz 50 % no kopējās mežaparka teritorijas platības.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

Mežaparka izveidošanai veicamas šādas darbības:

- **mežaparka projekta izstrāde;**
- pašvaldības saistošo noteikumu par mežaparka izveidošanu, apsaimniekošanu un aizsardzību (turpmāk – mežaparka apsaimniekošanas noteikumi) izdošana.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

Mežaparka projekts ietver:

- teritorijas karti, kurā iezīmēta mežaparka teritorijas robeža;
- plānotās mežaparka infrastruktūras (būvju, tai skaitā dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras un teritorijas labiekārtojuma elementu) atrašanās vietas;
- mežaparka zonējumu, ja tādu plāno.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

Mežaparka infrastruktūras būvniecība

Mežaparkā dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras elementu, teritorijas labiekārtojuma un citu būvju būvniecību veic atbilstoši mežaparka projektam saskaņā ar būvniecību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem. Ja nepieciešams, platību atmežo.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

Izņēmumi

Ierīkojot mežaparku neatmežo:

- **platības zem takām**, ja tās nav platākas par diviem metriem un ja tām netiek uzlikts cietais segums (izņemot dēļu segumu);
- **atpūtas vietas**, ja tās nav lielākas par 0,1 hektāru un tām netiek uzlikts cietais segums.

Zemkopības ministrija

Mežaparku izveidošana

Kad mežaparks ir uzskatāms par izveidotu?

Mežaparks vai tā daļa ir uzskatāma par izveidotu, ja pašvaldības dome ir izdevusi mežaparka apsaimniekošanas noteikumus.

Zemkopības ministrija

Mežu apsaimniekošana mežaparkā

Meža likums nosaka:

- Mežaparkā ir aizliegta kailcirte;
- MK noteiktajos gadījumos uz mežaparku neattiecas koku ciršanas, meža reprodutīvā materiāla, meža atjaunošanas un ieaudzēšanas noteikumi.

Zemkopības ministrija

Mežu apsaimniekošana mežaparkā

Meža apsaimniekošanas plāns mežaparkam

- Izstrādā meža īpašnieks;
- Apstiprina pašvaldība.

Meža apsaimniekošanas plāns nepieciešams, ja plānā tiek paredzēti individuāli (specifiski) meža apsaimniekošanas nosacījumi un paņēmieni.

Zemkopības ministrija

Mežu apsaimniekošana mežaparkā

Mežaparkā vispārējos noteikumus var nepiemērot, ja:

- nepieciešama mežaudžu nomaiņa vai dažādošana ar citām (t.sk. dekoratīvām vai introducētām) koku sugām cirtē, kokus cērt ainavu cirtē;
- ierīko sporta, mācību un tūrisma takas, kas nav platākas par diviem metriem, un atpūtas vietas, kuru platība nav lielāka par 0,1 hektāru;
- atjaunojot vai ieaudzējot mežu, ainavas dažādošanai izmanto vietējās vai dekoratīvās koku sugas.

Zemkopības ministrija

Parku un mežaparku izveidošana

Parku un mežaparku izveidošana Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā

Papildus ievēro šādus nosacījumus:

- aizliegts mainīt krasta kāpu reljefu;
- infrastruktūru plāno tā, lai novērstu iespējamo erozijas procesu attīstību;
- saglabā īpaši aizsargājamus biotopus, pēc iespējas no tiem novēršot negatīvo antropogēno ietekmi;
- saglabā visas priedes, kas vecākas par 160 gadiem, izņemot bīstamos kokus un kokus, kas tiek cirsti, ievērojot sertificēta kokkopja (arborista) atzinumu;
- var ierīkot tikai publisko infrastruktūru un tūrisma un sabiedriskas nozīmes rekreācijas objektus, kuru kopējā platība nepārsniedz 15 % no meža platības.

Zemkopības ministrija

Parku un mežaparku izveidošana

Kompensācijas par mežsaimnieciskās darbības aprobežojumiem mežaparkos

Pašvaldība pirms lēmuma pieņemšanas vienojas ar zemes īpašnieku par kompensācijas veidu.

Iespējamie kompensācijas veidi:

- 1) ikgadējs maksājums (atlīdzība) par negūto peļņu no mežsaimnieciskās darbības;
- 2) zemes noma;
- 3) zemes atsavināšana (atpiršana);

Kompensāciju piešķir no pašvaldības budžetā šim mērķim paredzētajiem līdzekļiem.

Zemkopības ministrija

Valsts meža zemes atsavināšana parkiem un mežaparkiem

Ar Ministru kabineta rīkojumu valsts meža zemi var atsavināt konkrētām pašvaldības autonomajām funkcijām, tostarp:

Parku ierīkošanai un uzturēšanai

Mežaparku ierīkošanai un uzturēšanai pilsētu un ciemu teritorijās

Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 2.punkts

Nosacījums – šī zeme nav tālāk atsavināma citām personām vai nododama privatizācijai, kā arī nav apgrūtināma ar lietu tiesībām.

Zemkopības ministrija

Ministru kabineta 2006.gada 19.septembra noteikumi Nr.776 «Valsts meža zemes atsavināšanas kārtība»

Kāds ir process?

- Pašvaldība iesniedz dokumentus (4. – 8. punkts)
- Ministrija izvērtē un ja dokumenti atbilstoši un atzinumi pozitīvi
- Pilnvarojums valsts meža zemes sadalīšanai, meža inventarizācijai un mežaudzes novērtēšanai (9.punkts)
- Ministrija nodrošina atsavināmās zemes ierakstīšanu zemesgrāmatā (12.punkts)
- Ministru kabineta rīkojuma sagatavošana un pieņemšana (13.punkts)
- Pieņemšanas – nodošanas aktu sastādīšana

Zemkopības ministrija

Papildus iesniedzamie dokumenti

Parku vai mežaparku ierīkošanai un uzturēšanai papildus jāiesniedz:

- Grafiskais ieceres risinājuma plāns (ar iezīmētu skartās valsts meža zemes robežu un ieceres izvietojumu zemes vienībā)
- Skaidrojošs apraksts par plānoto darbību (atrašanās vieta, vispārīgs raksturojums, esošā situācija un plānotie darbi, darbu īstenošanas termiņi)

Zemkopības ministrija

Pašvaldībām nodotās valsts meža zemes platība

Parku ierīkošanai uz uzturēšanai ~ 232 ha

Mežaparku ierīkošanai un uzturēšanai ~ 116 ha

Paldies par uzmanību!

Lāsma Āboliņa, e-pasts: lasma.abolina@zm.gov.lv;

Inga Žagare, e-pasts: inga.zagare@zm.gov.lv;

Rita Benta, e-pasts: rita.benta@zm.gov.lv

